

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Esityksessä on mainittu, että kunta voisi järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että suuressa osassa maata nykyinen tilanne ei hallinnon ja etäisyyksien näkökulmasta tulisi jatkossa juuri muuttumaan. Kunnat ja asukasmäärät ovat varsin pieniä. Toimivampi mittari syntyisi työssäkäyntialueista. Työhaun asiakkaita ja yrityksiä lähellä olevien palveluiden etuna on paikallinen asiantuntemus ja palvelun ketteruus. Tässä mielessä kuntatason palvelu on tehokasta, mikäli siihen on käytettävissä riittävästi resursseja. Myös elinkeinoyhtiöiden mahdollisuudet ja resurssit on syytä arvioida vaihtoehtona uusille kuntayhtymille. Uudistuksessa tulee kaikin tavoin välttää tilannetta, joka lisää byrokratiaa ja luo lisää hallinnon tasoja ilman, että asiakkaisiin suuntautuva palvelu paranee ja tehostuu.

Työvoiman liikkuvuutta edistäviin toimenpiteisiin tulee varautua aiempaa tehokkaammin ja tässä on tärkeää tehdä sujuvaa yhteistyötä koko maan alueella. Avoinna olevaan työpaikkaan voi löytyä osaaja eri puolelta Suomea. Kunnissa panostetaan vahvasti monipaikkaisuuteen ja yrityksissä monipaikkaisuus on jo osa toimivaa käytäntöä.

Yrityksissä kärsitään akuutista voimakkaasta työvoimapulasta. Samaan aikaan meillä on korkea työttömyys, eikä osaajapulaan ole löytynyt ratkaisua kuntakokeiluhankkeista huolimatta. Kuntakokeilujen käytännön haasteena on asiakkaan tietojen ja asiakkuuden jakautuminen kahden eri organisaation välillä – Te-toimiston ja kunnan elinkeinotoimen kanssa. Sinänsä tavoite tiivistää työnvälityksen ja elinkeinopalvelujen yhteistyötä ja tiedonkulkua on hyvä. Toimiakseen, prosessi vaatii asiakastiedonhallinnan järjestelmän, joka mahdollistaa asiakkaan tietojen käsittelyn ilman välisiä nopeasti ja tehokkaasti.

Työnhakija-asiakkaissa on mukana erilaisen osaajaprofiilin omaavia ja erilaisissa työmarkkinatilanteissa olevia asiakkaita. Jotta toimenpiteet voidaan kohdentaa mahdollisimman tehokkaasti oikeisiin kohteisiin ja jotta pystytään vastaamaan työnantajien tarpeisiin, tarvitaan riittävästi tietoa työnhakijoista. Palvelun tehokkuuden näkökulmasta ei ole yhdentekevää, miten

käytettävissä oleva työnvälityksen palveluresurssi kohdennetaan. Työnhakijoille, joilla on tuore koulutus ja osaaminen, tulee mahdollistaa ”pikakaista” työelämään.

Suomessa aktivointitoimenpiteet on perinteisesti kohdistettu ns. pitkäaikaistyöttömiin tai muutoin tunnistettaviin erityisryhmiin. Yrityksissä tilanteet muuttuvat nopeasti ja työvoimatarpeisiin pitää pystyä vastaamaan ketterästi. Työnhakijan ja avoimen työpaikan nopea kohtaaminen edellyttää pikaisia toimenpiteitä ja näin ollen työttömyyden alkaessa toimenpiteet tulisi käynnistää välittömästi, ilman että odotetaan ns. pitkäaikaistyöttömyyden statusta. Työnhakijan ammattitaito rapistuu ja vanhenee lyhyessä ajassa, ellei hän pääse nopeasti uuteen työhön tai koulutukseen.

Nuorten työttömien kohdalla tarvitaan monialaista osaamista, jotta työttömyys ei lähde pitkittymään. Tarvitaan tiivistä yhteistyötä työnantajien, koulutusorganisaatioiden ja tarvittaessa terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa. Ennaltaehkäisevään mielenterveystyöhön tulee jatkossa panostaa huomattavasti enemmän.

Jatkossa työnhaun prosesseissa tulee panostaa vahvasti tekoälyn tarjoamiin mahdollisuuksiin. Työnhakija – ja työnantaja-asiakkaiden tietojen yhteensovittamisella voidaan tehostaa avointen työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtauttamista. Tärkeintä on, että avoinna olevaan paikkaan löydetään nopeasti osaaja riippumatta siitä, missä tai minkä tahon toimesta palvelu toteutetaan.

2.1.3

Työnhakijoita tulee kannustaa omaan aktiivisuuteen ja velvoittaa oman osaamisen ja koulutuksen kehittämiseen ja esille tuomiseen. Näillä tulee olla vaikutusta päivärahan jatkuvuuteen. Kotiin maksettu raha ei toimi kannusteena, vaan se toimii helposti passivoivana tekijänä. Työnhakijoilla tulee olla velvoite hakea aktiivisesti töitä/koulutusta, nykyisen pitkälti vapaaehtoisuuteen perustuvan tekemisen sijaan. Työnhaun velvoitteessa tulee kiinnittää erityistä huomiota hakijan ammattitaitoon, koulutukseen ja työkykyyn, jolloin vältytään ns. turhilta yhteydenotoilta. Yrittäjien vähäinen kiinnostus käyttää julkisia työnhakupalveluita johtuu pitkälle siitä, että on syntynyt kokemusta työtä hakevien TE-toimiston asiakkaiden alhaisesta motivaatiosta hakea ja saada töitä. Toinen haaste liittyy siihen, että työnhakijoista ei aina ole saatavilla riittävästi tietoa. Jatkossa työnhakijoilla tulee olla velvollisuus ilmoittaa omaa työllistymistä tukeva esittely osaamisestaan vapaaehtoisuuden sijaan.

Työnteon tulee olla aina työttömyyttä kannattavampi vaihtoehto. Lyhyen ja osa-aikaisen työn vastaanottamisella ei saa olla työttömän elintaso heikentävää vaikutusta. Päivärahan ja palkan yhteen sovittaminen tulee tehdä joustavaksi ja kannustavaksi. Tähän liittyvät myös muut sosiaaliturvaetuudet ja niiden yhteen sovittaminen.

2.1.5

Yksityisen palvelun hyödyntämisen ennaltaehkäisevässä ja työkyvyn kehittämiseen tähtäävässä valmennuksessa tulee mahdollistaa entistä tehokkaammin. Samoin yksityisten toimijoiden palvelut työnvälityksessä tulee huomioida ja mahdollistaa. Yksityisen toimijan intressinä on toimia tehokkaasti ja tuloksia tuottavasti.

2.1.9

Suoraan yritysten tarpeisiin rakennetut palvelut ja koulutukset ovat olleet tehokkaita työllistymisen väyliä. Rekry-, muutos- ja muut täsmäkoulutukset voidaan kohdentaa suoraan yrityksen tarpeisiin ja näiden palveluiden turvaaminen myös jatkossa on tärkeää. Tulee huolehtia siitä, että nykyistä

ELY:ssä olemassa olevaa hankintaosaamista ei kadoteta hallinnon tai hallintorajojen muutoksen vuoksi. Vastaavasti muutosturva- yms. tilanteet voivat sijoittua monen kunnan/tulevan hallintoalueen alueelle. Tarvitaan sujuvaa kuntien/alueiden ylittävää yhteistyötä asiakkaan tarpeista lähtien.

Ulkomaisen työvoiman mahdollisuuksia tulee edelleen kehittää. Lupaprosessien tulee olla tarkoituksenmukaisia ja nopeita. Tarveharkinnan määrittelyssä päätökset tulee tehdä työnantaja-asiakkaan lähiviranomaisen toimesta. On ilmeistä, että pelkästään suomalainen työvoima ei tule riittämään kaikilla toimialoilla. Maahanmuuttajien työvoimakoulutuksia, jotka on rakennettu työnantajien ja alueiden tarpeet huomioiden, tulee laajentaa eri puolille Suomea.

2.1.11

Hallituksen esitys palkkatuen yhdenmukaistamisesta 50 prosenttiin työttömyyden kestosta riippumatta ja vamman/sairauden perusteella 70 prosenttiin on kannatettava. Samoin on kannatettava esitys, että palkkatuen myöntämisen edellytyksenä olevaa tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanottujen työntekijöiden takaisinottamista koskevaa edellytystä muutetaan siten, että se koskisi työntekijämäärää, ei yksittäisiä työntekijöitä. Samoin on kannatettavaa, että myös palkkatuen uudelleen myöntämistä enimmäiskeston täyttymisen jälkeen helpotetaan.

2.1.12

Yritystoiminnan käynnistämiseen tarkoitettu starttiraha on tärkeää säilyttää uudistuksessa. Starttirahan myöntämisperusteet ovat muutoin perustellut, mutta omaishoidontuki ei saa estää starttirahan myöntämistä.

Yritysten kehittämispalveluiden käytettävyyttä tulee kehittää palvelusetelillä hankittavien palveluiden suuntaan. On tärkeää, että yritys saa tarvitsemaansa asiantuntija-apua oikea-aikaisesti ja mahdollisimman vähäisellä byrokratialla. Palveluseteli mahdollistaa joustavan toimintamallin, jossa asiakas valitsee itselleen parhaiten soveltuvan palveluntuottajan.

2.6

Osaajaperusteista maahanmuuttoa tarvitaan jatkossa yhä enemmän. Talent Boost ja Work in Finland- konseptit ovat kannatettavia toimenpidekokonaisuuksia. Osaajaperusteisessa maahanmuutossa tulee luopua tarveharkinnasta. Resursseja tulee kohdentaa työllistämisen edistämiseen rajoitusten ja estämisen sijaan. Suomalaisissa korkeakouluissa opiskeleville maahanmuuttaneille tulee aktiivisesti kohdentaa tietoa työllistymisen mahdollisuuksista Suomessa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

4.1.12

Yritysten kehittämispalvelut esitetään jatkossakin säilyvän ELY-keskusten vastuulla. Esitys on kannatettava ja perusteltu. Alueen ELY:ssä on kertynyttä kokemusta ja asiantuntemusta hoitaa tätä tehtävää myös jatkossa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

4.2.24

Luonnoksessa esitetään, että työnantajapalvelut ja starttiraha siirtyisivät työvoimaviranomaisten vastuulle. Tähän kuuluisivat aloittavan yrittäjän neuvonta. Esityksessä todetaan seuraavaa: Uudistuksella voi olla vaikutuksia työvoima- ja yrityspalveluja ostopalveluina tuottaviin yrityksiin. Järjestämisvastuussa oleva työvoimaviranomainen päättää järjestämiensä palvelujen tuottamistavasta. Laissa ei edellytettäisi, että kunta hankkii palvelut palveluntuottajilta, vaan kunta voisi myös tuottaa palveluita itse. Tämä voisi vähentää ostopalveluina hankittavien työvoimapalveluiden määrää, mikä voi vaikuttaa yritysten liiketoimintamahdollisuuksiin.

Pidämme tärkeänä, että starttirahalausuntoa antava taho tuntee markkinatilanteen ja pystyy tunnistamaan potentiaaliset uudet yrittäjät ja ohjaamaan yritystoimintaa suunnittelevaa henkilöä kohti kannattavaa yritystoimintaa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;
Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;
Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

Laki palkkaturvalain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Kolehmainen Marjo
Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät